

Дата: 19.10.2023

Урок № 14

Тема: Вживання похідних сполучників

Мета: (формування компетентностей): предметні (знання про сполучники, синтаксичні норми, пов'язані зі сполучниками; уміння і навички правильного вживання сполучників; орфографічні навички); ключові (уміння вчитися: логічне мислення, уміння зіставляти, порівнювати, робити висновки; комунікативні: уміння працювати в колективі, навички самостійної роботи; інформаційні: навички аналізу наукового тексту, уміння працювати з тестами; загальнокультурні: свідоме ставлення до культури мовлення).

Матеріали до уроку:

Увага! Будуючи складні речення, необхідно уникати порушень норм літературної мови.

Неправильно	Правильно
Я не приймаю будь-яких розрекламованих препаратів, так як мені не прописав їх лікар.	Я не приймаю будь-яких розрекламованих препаратів, бо (тому що, через те що, оскільки) мені не прописав їх лікар.
Неправильно	Правильно
Що б із тобою не трапилось, тебе підтримають рідні люди.	Хоч би що з тобою не трапилось, тебе підтримають рідні люди.
Чим більше рухатимешся, тим кращим буде стан твого здоров'я.	Що більше рухатимешся, то кращим буде стан твого здоров'я.
Без ґрунтовної освіти ти не опануєш цікавої професії, як би того не хотів.	Без ґрунтовної освіти ти не опануєш цікавої професії, хоч би як того хотів.
У силу того що навчання потребує напруження сил, міцне здоров'я є однією з умов здобуття гарної освіти.	Через те що (унаслідок того що) навчання потребує напруження сил, міцне здоров'я є однією з умов здобуття гарної освіти.
З тим щоб запобігти прикрим випадкам задавнення хвороби, уникайте самолікування.	Для того щоб (аби) запобігти прикрим випадкам задавнення хвороби, уникайте самолікування.

Орфографічна хвилинка

- Запишіть речення, розкриваючи дужки. Сполучники підкресліть. Поясніть написання сполучників та однозвучних із ними слів.

1. Наука в ліс не веде, про (те) з лісу виводить. 2. Не говори багато про (те), що знаєш, але знай, про що говориш. 3. Що (б) добре жити, треба працю любити. 4. Що (б) на серці не робилося, то на лиці не втаїться. 5. Як (би) такий до роботи, як до розмови. 6. Як (би) йому сказати, що (б) пішов із хати. 7. Як (би) ти, сину, йшов в отаку годину. 8. Це ж не близько (А. Головка). 9. Коли (б) кожним радісним літом

виростала травинкою я, то на луці палаючим цвітом написала б Вітчизни ім'я (В. Ткаченко). 10. Як (би) відали ви, які славні були ті суворі, закручені хлопці (М. Нагнибіда). 11. То (ж) при тобі, мій друже давній, вірний, пройшло життя дитяче моє (Леся Українка).

Творча робота

- Складіть пари речень зі сполучниками та однозвучними самотійними частинами мови із частками:

Щоб — що б, якби — як би, якщо — як що, зате — за те, проте — про те, теж — те ж, таж — та ж, тож — то ж, тимчасом як — тим часом.

V. СИСТЕМАТИЗАЦІЯ Й УЗАГАЛЬНЕННЯ ВИВЧЕНОГО

Самостійна робота

- Запишіть речення під диктовку, поясніть написання сполучників та омонімічних інших частин мови.

1. Подекуди в лісовій гушавині й справді озивались птахи, (про) те в їхніх голосах було мало радості, а більше неясного, безпричинного смутку (Є. Гуцало). 2. Кожне покоління вип'є свою чашу. Але чому вони повинні пити ще й нашу?! (При) чому вона ж і не наша, це ж нам залишена чаша (Л. Костенко). 3. Образ замисленого Сосюри лишився в моїй пам'яті не менш яскравим, (а) ніж образ поета, який читає захопленій аудиторії свої поезії (П. Усенко). 4. (Як) би ви поставились до того, хто розрив могилу вашого діда, виправдовуючись наукою? (Є. Гуцало). 5. На зиму русалки зникають. (За) те напровесні, щойно починає все довкола зеленіти, з'являються знову (М. Іванченко). 6. (Як) би знали ці люди, які то сумні дні без сонця, без місяця ночі! (Леся Українка). 7. Поки мати готувала обід, старший син (тим) часом полагодив рибальські снасті. 8. У кого що болить, (Про) те й кричить (Л. Боровиковський). 9. (Що) б у землі не таїлось, те вирине з часом до сонця, (Що) б не блищало на ній — вона в глибину свою візьме (Горацій; перекл. А. Содомори).

1. Тестова робота

- Виконайте тестове завдання.

1. Виділене слово є сполучником і його слід писати разом у реченні

А Оголошено, (що)б усі прийшли вчасно.

Б (Що)б ви не думали, а я буду працювати.

В (Як)би краще виконати завдання?

Г (За)те її люблю, мою Україну убогу...

Д Не думай (про)те, що сталося.

2. Виділене слово не є сполучником і його слід писати окремо в реченні

А Людині треба, (що)б її робота залишалася після неї жити.

Б Не хочу я, (що)б знов пекла мене війна в журбі.

В (Як)би мені крила, у небо б злетіла.

Г Не знаю, (як)би склалась моя доля, коли б біля неї не стояла, мов благання, моя зажурена мати.

Д (Як)би хліб та одежа, їв би козак лежа.

3. Виділене слово є сполучником і його слід писати разом у реченні

А Що/б жить — ні в кого права не питаюся.

Б Я люблю тебе, друже, за/те, що не можна тебе не любити.

В Як/би не крутила хуртовина, блисне промінь — крига розтає.

Г Співай же за мною про/те, як весною усе відживається знов.

Д Не грайся хлібом — то/ж/бо гріх.

4. Виділене слово є сполучником і його слід писати разом у реченні

А Ну що/б, здавалося, слова...

Б Як/же я тепер вернуся до батька, до матері?

В В криницю старості не заглядай, про/те, яким ти будеш, не гадай.

Г Що/б не робив, роби тільки найкраще!

Д Взимку холодно, за/те комарі не кусаються.

**Фото виконаних завдань надсилати мені на електронну пошту
y.levchuk2976@gmail.com**

У темі листа вкажіть ваше прізвище, номер групи та № уроку